

Wageningen UR, Wetenschapswinkel
Postbus 9101
6700 HB Wageningen
T (0317) 48 39 08
E wetenschapswinkel@wur.nl

www.wetenschapswinkel.wur.nl

Wageningen UR (University & Research centre) ondersteunt met de Wetenschapswinkel maatschappelijke organisaties als verenigingen, actiegroepen en belangenorganisaties. Deze kunnen bij ons terecht met onderzoeksvragen die een maatschappelijk doel dienen. Samen met studenten, onderzoekers en maatschappelijke groepen maken wij inspirerende onderzoeksprojecten mogelijk.

Projecten en opdrachtgevers (april 2011 – mei 2012)

- 1 Groenplan voor Rotterdam-Delfshaven**
Actiegroep ProGroen, Rotterdam
(www.geenbouwessenburgsingel.nl)
- 2 Het expliciet maken van identiteit in kleine dorpen**
Stichting Doarpswurk, Raerd (www.doarpswurk.nl)
Vereniging Brede Overleggroep Kleine dorpen in Drenthe, Assen (<http://bokd.nl>)
Vereniging Groninger Dorpen, Ten Boer
(www.groningerdorpen.nl)
- 3 Hoge en Lage Linie Doesburg**
Stichting Stadsherstel Doesburg
(www.monumentenverenigingdoesburg.nl)
- 4 Bewonersparticipatie in openbaar groenbeheer**
Stichting Terra Bella, Culemborg (www.bel-lanxmeer.nl)
- 5 Zutphens verscholen havengebied**
Zutphense Roei- en Zeilvereniging Isala, Zutphen
(www.zrzv-isala.nl)
- 6 Voedseltuín als alternatief voor Voedselbank?**
Stichting Moestuín Projecten, Utrecht
(www.moestuínutrecht.nl)
- 7 Voedingsadvies bij HFE-hemochromatose**
Hemochromatose Vereniging Nederland (HVN), Leidschendam (www.hemochromatose.nl)
- 8 Bedrijventerreinen op de Veluwe**
Vereniging Vrienden van de Veluwe, Arnhem
(www.vriendenvandaveluwe.nl)
- 9 Fairtrade Gemeente Renkum**
Fair Trade Werkgroep Renkum (www.fairtradegemeenterenkum.nl)
- 10 NatuurWijs; haalbaarheid opschaling NatuurWijs naar Nationale Parken**
Stichting Lippe-Biesterfeld NatuurCollege, Zeist
(www.natuurcollege.nl)
- 11 Mountainbikers op de Utrechtse Heuvelrug**
Nederlandse Toer Fiets Unie, Veenendaal (www.ntfu.nl)
- 12 Optimale voedselbenutting door het Leger des Heils**
Stichting Leger des Heils, Utrecht
(http://portal.legerdesheilsutrecht.nl/Leger_des_Heils_Utrecht/Portaal.html)
- 13 Binden en activeren van tuinders en wijkbewoners bij tuinencomplex De Koekelt, Ede**
Vereniging van Amateurtuinders (VAT), Ede
(www.vat-ed.nl)
- 14 Ruim baan voor vrouwelijk talent!**
Ver. Vrouwennetwerk Wageningse Ingenieurs (VWI), Wageningen (www.vwi-netwerk.nl)
- 15 Keizersneden bij vleesvee,**
Stichting Wakker Dier, Amsterdam (www.wakkerdier.nl)
- 16 Herstel stadsgracht en ontwikkeling vestingkarakter Wageningen**
Platform Stadsgracht Wageningen
(<http://sites.google.com/site/stadsgracht>)
- 17 Open akkers in gemeente Oirschot; behoud of ontwikkeling?**
Stichting Behoud Erfgoed Oirschot (www.sbeo.nl)
- 18 Een groen spoor door Amersfoort**
Stichting Het Groene Spoor, Amersfoort
(www.hetgroenespoor.nl)
- 19 Verdwinziekte bij bijen en elektromagnetische straling**
Nationaal platform stralingsrisico's, Den Haag
(www.stralingsrisicos.nl)
- 20 Perares** (www.scienceshops.org en op de website van de Wageningse Wetenschapswinkel: Strengthening public engagement in research)
EU project van Living Knowledge, het internationale netwerk van Wetenschapswinkels.
- 21 Evaluatie WoestELand: 50 jaar natuurbeschermingskampen voor jongeren**
Woesteland, jongerenwerkgroep van het IVN, ver. voor natuur- en milieu-educatie, Amsterdam
(www.woesteland.nl)
- 22 Sociale moestuin Sliedrecht**
Stichting Sociale Moestuin, Sliedrecht (www.socialemoestuin.nl)
- 23 Breder draagvlak voor sociaal ondernemers in Natuur- en Milieueducatie Amsterdam**
BuitenZijn, Amsterdam. (www.smaaktepakken.nl); Fun Forest, Foundation, Amsterdam (www.funforest.nl); Natuurspeelsterrein "Het Woeste Westen", Amsterdam (www.woestewesten.nl); Vereniging Boerenstadswens, Amsterdam (www.boerderijeducatie-amsterdam.nl)
- 24 Cidergeschiedenis van oude (Nederlandse) appellassen**
Stichting IJsselboomgaarden, Deventer
(www.ijsselboomgaarden.nl)
- 25 Centraal Wonen Wageningen**
Ver. Centraal Wonen Wageningen, Wageningen
(www.cw-wageningen.nl/public/pmwiki-2.1.27/pmwiki.php)
- 26 Participand,**
COS Gelderland, Nijmegen (www.cosgelderland.nl); Stichting Oikos, Utrecht (www.stichtingoikos.nl)
- 27 Zalmtek in de Roer: Huidige status en toekomstmogelijkheden voor anadrome vispopulaties in Nederland**
Visstand Beheer Commissie (VBC) Roerdal, Roermond
(www.visstandbeheercommissie.nl)
- 28 Greenpoint Sonsbeek**
Bezoekerscentrum Sonsbeek, Arnhem
(www.bezoekerscentrumsonsbeek.nl)
- 29 Optimale inrichting paardenweide**
NVVR, Nederlandse Vereniging voor Vrijtijds Ruiters
(www.nvvr.info)
- 30 Helmond klimaatneutraal**
ECRH (Energie Club Regio Helmond), Helmond

Landelijk netwerk

De Wageningse Wetenschapswinkel is actief in het netwerk van Vlaamse en Nederlandse wetenschapswinkels. Tweejaarlijks wordt de Interlandse Wetenschapswinkeldag georganiseerd.

In december 2012 vindt deze plaats in Antwerpen. In 2010 was Wageningen de gastheer tijdens de viering van het 25 jarige jubileum van de Wageningse Wetenschapswinkel. Het netwerk komt regelmatig bijeen om zaken te bespreken als het versterken van de contacten met de non-profit sector, het enthousiasmeren van studenten en onderzoekers en het verbeteren van onderlinge samenwerking.

Zo loopt nu het project 'Centraal Wonen Wageningen' waarbij onderzoekers en studenten uit Wageningen en Eindhoven zijn betrokken. Dankzij dit netwerk kon deze samenwerking vorm krijgen.

Meer informatie over de wetenschapswinkels in Nederland en Vlaanderen is beschikbaar op www.wetenschapswinkels.nl en op www.wetenschapswinkel.be.

Living knowledge

Living Knowledge is het internationale netwerk van wetenschapswinkels. In dit netwerk is de Wetenschapswinkel van Wageningen UR actief in PERARES (Public Engagement with Research and Research Engagement with Society), een project gefinancierd door de Europese Unie.

Het project heeft tot doel de publieke betrokkenheid bij onderzoek vergroten door de interactie tussen onderzoekers en maatschappelijke organisaties te bevorderen. Een belangrijk middel daarbij is het publieke debat, dat ook

online gefaciliteerd wordt. In dit project zijn Wageningse onderzoekers betrokken bij een kosten-batenanalyse van wetenschapswinkels en bij een studie naar de inbedding van wetenschapswinkels in de curricula in het hoger onderwijs.

Met de ondersteuning van nieuwe wetenschapswinkels en de organisatie van summer schools en conferenties wordt uitwisseling van kennis en ervaring verder gestimuleerd. Tijdens de laatste Living Knowledge conferentie in Bonn (mei 2012) nam Wageningen UR deel met 19 deelnemers, die zorgden voor bijdragen in de vorm van workshops, posters en Open Space bijeenkomsten. De deelname van een ACT-groep aan de conferentie werd zeer gewaardeerd.

Meer informatie over Living Knowledge en over het PERARES project is te vinden op www.livingknowledge.org.

Samenvatting van het jaarverslag van de Wetenschapswinkel van Wageningen UR (Wageningen University & Research centre) over de periode mei 2011 tot en met april 2012.

Where science meets society

Steeds actief op het grensvlak tussen maatschappij en wetenschap. Bij elke nieuwe projectaanvraag van een maatschappelijke organisatie weegt de Wetenschapswinkel van Wageningen UR de belangen en mogelijkheden van verschillende stakeholders op een zorgvuldige wijze.

Zo moet de aanvragende organisatie voldoende bereidheid en capaciteit hebben om de resultaten van het onderzoeksproject te gebruiken. Voor studenten moet de aanvraag voldoende wetenschappelijke uitdaging bieden om er studiepunten mee te kunnen verdienen. En de onderzoekers moeten uit willen gaan van de wensen van de maatschappelijke organisatie. Het is de taak van de Wetenschapswinkel het grensvlak tussen wetenschap en maatschappij scherp te houden. Aan het einde van elk onderzoeksproject wordt het maatschappelijk debat opgezocht en zo nodig georganiseerd: studenten, onderzoekers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen uit het bedrijfsleven en de overheid discussiëren over de onderzoeksresultaten. De centrale vraag hierbij is steeds hoe deze kunnen bijdragen aan gewenste maatschappelijke veranderingen.

Enkele cijfers

- 103 aanvragen ontvangen, waarvan 41 vanuit maatschappelijke organisaties
- 56 maatschappelijke organisaties als opdrachtgever betrokken bij onderzoeksprojecten
- 43 projecten in portefeuille: 13 afgerond, 17 in uitvoering en 13 in voorbereiding
- 23 studentrapporten en 12 wetenschapswinkelrapporten uitgebracht
- 123 onderzoekers en 222 studenten betrokken in projecten
- Alle kennisseenheden van Wageningen UR en hogeschool Van Hall Larenstein waren betrokken bij projecten van de Wetenschapswinkel en daarnaast ook de TU Eindhoven, de Hogeschool Arnhem Nijmegen, de Universiteit Leiden en de Radboud Universiteit.

Zichtbaarheid

Zichtbaarheid is belangrijk voor de Wetenschapswinkel en hier wordt dan ook veel aandacht aan besteed. Het resultaat is een steeds toenemend aantal onderzoekers en studenten, dat betrokken is bij de Wetenschapswinkel. Het werven van studenten blijft een punt van aandacht. Er lopen verschillende initiatieven die de afstemming tussen vraag en aanbod vergemakkelijken. De Wetenschapswinkel werkt intensief samen met het ACT (Academic Consultancy Training). Per jaar worden tussen de 15 en 20 projecten geselecteerd waarin wordt samen-gewerkt.

Ook de externe zichtbaarheid krijgt de nodige aandacht. Wageningen UR ontwikkelt een nieuw internet platform waarin ook de Wetenschapswinkel een prominente plaats krijgt. Maatschappelijke organisaties krijgen zo via de

Wetenschapswinkel makkelijker toegang tot Wageningen UR. De rapportenlijn is aangepast aan de nieuwe huisstijl van Wageningen UR. Daarnaast wordt er bij elk project een communicatieadviseur ingezet om zorg te dragen voor een optimale communicatie.

Omgeving

Maatschappelijke organisaties doen via de Wetenschapswinkel graag een beroep op de expertise van Wageningen UR. Ze willen vaak nieuwe plannen uitwerken en meer draagvlak creëren. Ze verwachten dat gerichte onderzoeksprojecten ertoe bijdragen dat ze hun doelen beter kunnen realiseren. Anderzijds biedt de samenwerking met maatschappelijke organisaties via de Wetenschapswinkel ook Wageningen UR veel voordelen. Wageningen UR heeft via de Wetenschapswinkel toegang tot organisaties die zich bij uitstek met interessante maatschappelijke vraagstukken bezighouden. Naast maatschappelijke

organisaties zijn ook overheidsorganisaties en het bedrijfsleven actief betrokken bij onderzoeksprojecten van de Wetenschapswinkel. Deze projecten bevinden zich daardoor op het snijvlak van wetenschap en samenleving en leiden vaak tot ruime aandacht in de media. Sommige projecten leiden ook tot wetenschappelijke publicaties. Andere tot een vervolgo opdracht, waarbij Wageningse onderzoekers wederom worden ingeschakeld. De projecten van de Wetenschapswinkel dragen onmiskenbaar bij aan het maatschappelijk imago van Wageningen UR.

Projectleiders

Het afgelopen jaar waren er 34 projectleiders actief bij de Wetenschapswinkel. Hun rol is essentieel om tot onderzoeksprojecten te komen die recht doen aan de belangen van de maatschappelijke organisatie, de studenten en de wetenschap. De projectleiders spelen ook een belangrijke

Kwaliteit

De kwaliteit van elk onderzoeksproject wordt dubbel geborgd. Op de eerste plaats door de betrokken Wageningse onderzoekers. Daarnaast ook door maatschappelijke organisaties uitdrukkelijk te betrekken bij het hele onderzoeksproces. De onderzoeksrapporten zijn altijd openbaar. Onderzoeksprojecten worden met de

Tuinenpark de Koekelt

Tuinenpark De Koekelt, een volkstuintencomplex in Ede, is sinds het voorjaar van 2012 toegankelijk voor alle bewoners van de wijk Ede-Veldhuizen. Buurtbewoners kunnen nu vrij wandelen over de paden in het park, die aansluiten op de wandelpaden in het aangrenzende Veldhuizerbos.

Tuinenpark De Koekelt is onderdeel van de Vereniging van Amateursuintuinders Ede, VAT-Ede. Deze vereniging wil het tuinieren bevorderen in de gemeente Ede. VAT-Ede beheert 7 tuinboxen (circa 9 ha), waar 330 tuinders hun hobby beoefenen. De Koekelt maakt als volkstuintencomplex deel uit van het Peppelensteeg-gebied, een door de stad omsloten groengebied, waar ook sportverenigingen gebruik van maken. De bewoners van Ede Veldhuizen en de tuinders van De Koekelt kenmerken zich door een zeer grote diversiteit en vormen een afspiegeling van onze multiculturele samenleving. Op het complex zijn ruim 130 tuinders actief. De tuinders zijn oorspronkelijk afkomstig uit veertien verschillende landen. De verschillen in cultuur zijn terug te vinden in het beheer van de individuele tuinen.

Omdat bij de aangekondigde herinrichting van het Peppensteeg-gebied het tuinboxencomplex in omvang zou worden teruggebracht, vroeg de tuinvereniging in 2008 aan de Wetenschapswinkel van Wageningen UR om een verkenning uit te voeren naar de mogelijkheden om door te groeien van een gesloten volkstuintencomplex naar een multifunctioneel tuinenpark. Dit onderzoek is afgerond in

2009 en de resultaten hebben bijgedragen tot een nieuw ontwerp voor het tuinenpark dat in de winter van 2011-2012 is gerealiseerd. In 2011 werd een vervolgo opdracht gegeven aan de Wetenschapswinkel om te onderzoeken hoe enerzijds de buurtbewoners en anderzijds de tuinders meer bij het tuinenpark betrokken konden worden.

Uit het onderzoek blijkt dat Tuinenpark De Koekelt de wijk kan versterken op ecologisch, sociaal, en cultureel gebied. Per gebied zijn de wensen in de wijk onderzocht. De buurtbewoners hebben tal van ideeën geopperd hoe de wijkbewoners bij het Tuinenpark De Koekelt betrokken kunnen worden. Buurtbewoners willen voornamelijk kunnen wandelen en zijn geïnteresseerd in een groentemarkt, vogelexcursies en in milieueducatie. De buurtorganisaties kunnen op deze wensen inspelen. De stroom van nieuwe ideeën en kritische inbreng heeft tuinders en bestuur van De Koekelt gestimuleerd vooruit te kijken en open te staan voor verandering.

Het project heeft veel aandacht gekregen in de lokale media, maar ook in de landelijke tijdschriften van tuinliefhebbers.

Voedingsadvies bij HFE-hemochromatose

Mensen met de ijzerstapelingsziekte (hemochromatose) nemen door een genetisch defect teveel ijzer op uit de voeding. Het ijzer stapelt zich in het lichaam op en veroorzaakt allerlei klachten zoals vermoeidheid, gewrichtsproblemen, levercirrose en diabetes.

De gebruikelijke behandeling van hemochromatose bestaat uit aderlatingen (bloed aftappen). Een aanvullende maatregel zou het verminderen van de opname van ijzer uit de dagelijkse voeding kunnen zijn. Hierover hadden leden van de Hemochromatose Vereniging Nederland (HVN) veel vragen, waarmee het bestuur van de HVN vervolgens naar de Wetenschapswinkel stapte. De centrale vraag van het onderzoeksproject werd uiteindelijk: "Welk voedingsadvies kan gegeven worden bij HFE-hemochromatose?" Waarbij HFE staat voor één van de erfelijke varianten van hemochromatose.

Om een goed voedingsadvies te kunnen geven is het noodzakelijk om inzicht te hebben in het regelmechanisme van de ijzeropname uit het voedsel in de darmen en de verstoring daarin bij hemochromatose. Daar is dan ook veel aandacht aan gegeven in het onderzoek. Er blijken erg veel factoren van invloed te zijn op die ijzeropname uit voedsel. Een conclusie van het onderzoek is dat het aantal aderlatingen kan worden verminderd door de voeding aan te passen.

